

Naslagdocument infographic ‘U’ wordt ‘Jij’ (2024)

Datum: 26-03-2025

Auteur: Betül Kiliç (Assessor De Geneeskundestudent)

Inleiding

Er is steeds meer aandacht voor het creëren van een veilige werksfeer binnen de medische wereld, denk aan het Open Spookhuis, het kaartspel van de Leidse co-raad, Zin in Zorg en Challenge & Support. Hoewel de hiërarchische kloof tussen medisch specialisten en geneeskundestudenten (en a(n)iossen) steeds kleiner wordt, blijft het een onderwerp dat een rol speelt binnen de medische wereld. Recent is de ‘Van ik naar wij’-campagne gelanceerd door de VvAA, DJS, DG en Zin in Zorg, waarin wordt gepleit voor het verkleinen van deze kloof om de werksfeer voor iedereen te verbeteren. Tijdens de algemene ledenvergadering van De Geneeskundestudent in juni 2024 werden gastsprekers Marijn Houwert en Gersten Jonker uitgenodigd, waarbij het onderwerp van het aanspreken van specialisten met ‘u’ aan bod kwam. Naar aanleiding hiervan zijn er vragen gesteld in de jaarlijkse ledenenquête om de voorkeuren van geneeskundestudenten met betrekking tot het aanspreken van medisch specialisten te inventariseren.

Studie design en deelnemers

De Geneeskundestudent (DG) voerde een digitale enquête uit onder haar leden. DG is de landelijke, onafhankelijke belangenbehartiger van ongeveer 15.000 geneeskundestudenten in Nederland. Zij streeft naar de best mogelijke zorgprofessionals in de toekomst door optimale vertegenwoordiging en ondersteuning van studenten. De enquête was beschikbaar van 25 oktober 2024 tot 2 december 2024. Alle leden geregistreerd als geneeskundestudent aan één van de acht medische faculteiten, in bachelor- of masterfase of maximaal 6 maanden afgestudeerd, werden uitgenodigd voor deelname.

Onderwerpen in de enquête waren extramurale capaciteit, carrièrewensen, generatiekloof, duurzaamheid, emotioneel ingrijpende ervaringen, voorbereiding op de coschappen, interesse in financiële onderwerpen en congressen. De vragen over carrièrewensen zijn in samenwerking met het Capaciteitsorgaan opgesteld. De vragen zijn opgesteld door de projectgroepen en voor feedback op inhoud en begrip voorgelegd aan het algemeen bestuur, de beleidsadviseur van DG en betrokkenen met onderzoekservaring. Na een testfase zijn de vragen definitief vastgesteld.

Procedure en dataverzameling

DG heeft de enquête online uitgezet middels SurveyMonkey, een betaalde cloud-based applicatie voor het ontwerpen, verspreiden en analyseren van enquêtes. Uitnodiging vond meermaals plaats via email, de website en social media van DG. Na het verstrijken van de uiterste invuldatum werd de vragenlijst gesloten.

De enquête bestond uit een maximum totaal van 145 vragen, inclusief vervolgvragen en vragen ter onderscheid van subgroepen. Van elke deelnemer werden eerst een aantal demografische gegevens verzameld (studiejaar, universiteit, leeftijd, geslacht), waarna in vooraf bepaalde volgorde de verschillende thema's van de vragenlijst werden doorlopen. Een deel van de vragen werden afhankelijk van eerdere antwoorden wel of niet aan de respondenten voorgelegd, waardoor niet iedereen alle vragen heeft hoeven beantwoorden. Dit gold in het bijzonder voor de vragen over

extramurale capaciteit, waarbij alleen verdiepende vragen zijn gesteld als de master-respondent het specifieke extramurale coschap had gelopen.

Er zijn 3 vragen gesteld over het aanspreken van medisch specialisten. Er is vergeleken tussen verschillende faculteiten, leerjaren en genders.

Data-analyse en algemene karakteristieken

De analyse werd uitgevoerd via de tool SurveyMonkey en Excel. Analyse van data vond anoniem plaats. Categorische data zijn als absolute aantallen (n) en percentages (%) gepresenteerd. Als dit van toepassing is, is voor numerieke data het gemiddelde gepresenteerd.

De enquête is ingevuld door 2.275 respondenten. Er is een check gedaan op de datakwaliteit, waarna 45 reacties zijn verwijderd die geen inhoudelijke antwoorden bevatten. Niet volledige reacties zijn meegenomen, waardoor het aantal respondenten bij de start 2.230 bedroeg en afnam tot 1.759 bij de laatste vraag. De gemiddelde invultijd lag op bijna 13 minuten.

De gemiddelde leeftijd van de invullers is 22 jaar. Het merendeel van de respondenten (88,9%) is tussen de 18 en 25 jaar oud, gevolgd door 7,9% die tussen de 26 en 29 jaar oud is. Verder is 48,7% van de respondenten bachelorstudent, 4,7% heeft verplichte wachttijd, 44% masterstudent en 2,6% <6 maanden afgestudeerd. 76% van de respondenten is vrouw. De enquête heeft op elke faculteit een respons tussen de 240 en 399 studenten, met uitzondering van de Vrije Universiteit (met een respons van 138 studenten).

Privacy

DG heeft alle respondenten voor aanvang over het doel van de enquête geïnformeerd. Er is toestemming gevraagd om de data conform de AVG te verzamelen, te bewaren en anoniem te analyseren. Deelname was vrijwillig en kon te allen tijde worden beëindigd.

Resultaten

De vragen rondom de generatiekloof zijn enkel gesteld aan coassistenten. In totaal waren er 832 respondenten. De vragen zijn beantwoord door 173 mannen, 652 vrouwen en 7 overige.

Voorkeur aanspreken medisch specialist met 'u' of 'jij'

Het aantal studenten dat de specialist liever met u aanspreekt (41,7%) is ongeveer gelijk aan de groep die de specialist liever met jij aanspreekt (45,1%). Een kleiner deel geeft aan geen voorkeur te hebben (13,2%). Op vrijwel alle faculteiten gaat de voorkeur uit naar 'jij', behalve op de Erasmus Universiteit en Universiteit van Amsterdam. Op de Vrije Universiteit Amsterdam en Universiteit Maastricht is het aantal respondenten wat een voorkeur voor 'u' heeft nagenoeg gelijk met het aantal respondenten wat een voorkeur voor 'je' heeft. Met name respondenten op de Erasmus Universiteit (51%) en Universiteit van Amsterdam (50%) spreken de specialist liever aan met u. Dit percentage is het laagst op de Rijksuniversiteit Groningen (34,9%). Andersom is te zien dat studenten aan de Rijksuniversiteit Groningen (55,4%), Universiteit Utrecht (50%) en Radboud Universiteit (48,7%) de specialist vaker liever aanspreken met jij.

Dit percentage is het kleinst op de Erasmus Universiteit (34,3%). Het aantal respondenten vanuit de Universiteit van Amsterdam op deze vraag is lager dan bij andere faculteiten (n=42), waar rekening mee gehouden moet worden in de interpretatie van deze resultaten.

Hoe verder in de coschappen, des te hoger het percentage dat de specialist liever met 'jij' aanspreekt. In masterjaar 1 is dit percentage 38,9%; in masterjaar 2 41,9%; in masterjaar 3 52,1%. Daarnaast geven mannen vaker aan dat ze de specialist liever met jij aanspreken dan vrouwen (48% vs. 44,2% respectievelijk).

	Jij	U	Geen voorkeur
Erasmus Universiteit Rotterdam	34,3%	51%	14,7%
Radboud Universiteit Nijmegen	48,7%	37,2%	14,1%
Rijksuniversiteit Groningen	55,4%	34,9%	9,6%
Universiteit Leiden	46,8%	40,5%	12,7%
Universiteit Maastricht	42%	42%	16,1%
Universiteit Utrecht	50,0%	38,7%	11,3%
Universiteit van Amsterdam	38,1%	50,0%	11,9%
Vrije Universiteit Amsterdam	41,1%	43,9%	15%
Eindtotaal	45,1%	41,7%	13,2%

Tabel 1: Resultaten op de vraag "Spreek je de specialist liever aan met 'u' of 'jij'?" ingedeeld per faculteit

	Jij	U	Geen voorkeur
3de jaar en ik loop al coschappen (B3c)	33,3%	50,0%	16,7%
4de jaar (M1)	38,9%	48,9%	12,2%
5de jaar (M2)	41,9%	43,5%	14,6%
6e jaar/M3 coschappen (o.a. semi-arts/oudste co)	52,1%	35,6%	12,2%
Wetenschappelijke stage na coschappen	52,7%	40,0%	7,3%
Minder dan 6 maanden afgestudeerd	61,2%	20,4%	18,4%
Eindtotaal	45,1%	41,7%	13,2%

Tabel 2: Resultaten op de vraag "Spreek je de specialist liever aan met 'u' of 'jij'?" ingedeeld per leerjaar

Verplicht voelen om 'u' te zeggen tegen de specialist

54,9% van de respondenten voelt zich verplicht u te zeggen tegen de specialist; 45,1% niet. Op de Vrije Universiteit Amsterdam is het aandeel dat zich verplicht voelt u te zeggen tegen de specialist het grootst (68,2%), en op de Rijksuniversiteit Groningen het kleinst (39,8%). Tussen de overige faculteiten is het verschil minder groot.

Coassistenten in masterjaar 1 en masterjaar 2 geven net vaker aan zich verplicht te voelen de specialist aan te spreken met 'u' dan niet (respectievelijk 57,9% en 54,2%). Bij studenten in het laatste jaar van de coschappen is dit percentage net minder dan de helft (48,9%).

Vrouwen voelen zich vaker verplicht u te zeggen tegen de specialist dan mannen (58,6% vs. 42,2%). Dit verschil is statistisch significant.

	Ja	Nee
Erasmus Universiteit Rotterdam	53,9%	46,1%
Radboud Universiteit Nijmegen	50,0%	50,0%
Rijksuniversiteit Groningen	39,8%	60,2%
Universiteit Leiden	57%	43%
Universiteit Maastricht	56,2%	43,8%
Universiteit Utrecht	53,3%	46,7%
Universiteit van Amsterdam	57,1%	42,9%
Vrije Universiteit Amsterdam	68,2%	31,8%
Eindtotaal	54,9%	45,1%

Tabel 3: Resultaten op de vraag “Voel je je verplicht om ‘u’ te zeggen tegen de specialist?” ingedeeld per faculteit

Voorkeur zelf aangesproken te willen worden met ‘u’ of ‘jij’ als medisch specialist

Veruit de meeste coassistenten zouden later als medisch specialist aangesproken willen worden met ‘jij’ (90,0%); slechts een klein geeft aan met u aangesproken willen worden (10%). Op de Universiteit van Amsterdam is het percentage dat later liever met ‘jij’ aangesproken wil worden het laagst (81%), gevolgd door de Vrije Universiteit (86%) en Erasmus Universiteit (88,2%). Op de overige faculteiten is het percentage vergelijkbaar (tussen 90,5% en 92,9%). Alhoewel het percentage dat later liever met ‘jij’ aangesproken zou willen worden al hoog is aan het begin van de master, loopt deze met de jaren op. In masterjaar 1 is dit percentage 87,3%, in masterjaar 2 90,0% en in masterjaar 3 91%. Vrouwen geven vaker aan met ‘jij’ aangesproken te willen worden als medisch specialist ten opzichte van mannen (91,4% vs. 84,4%). Ook hier is er sprake van een statistisch significant verschil.

Aanbevelingen

De helft van de coassistenten **voelt** zich verplicht om u te zeggen tegen medisch specialisten. De vraag is of dat gevoel wel klopt. De enige manier om daarachter te komen is om een dialoog met elkaar aan te gaan.

Op een collegiale manier met anderen omgaan betekent dat je respectvol en informeel bent, zonder te formeel of afstandelijk te worden. Het is vergelijkbaar met hoe je mensen aanspreekt in een supermarkt: je blijft beleefd, maar zonder overmatige etiquette. Je hoeft je opvoeding niet overboord te gooien, maar het blijft belangrijk om iedereen met respect aan te spreken. Naar aanleiding van de resultaten hebben we, samen met de VvAA, de volgende aanbevelingen opgesteld:

1. **Aan alle coassistenten:** Denk na over jouw **eigen voorkeur** en de redenen daarachter. Ga hierover in gesprek met medisch specialisten, bijvoorbeeld tijdens de vrijdagmiddagoverdracht, op de OK of tijdens het kennismakingsgesprek. Dit kan middels vragen zoals: “Hoe zou u/jij aangesproken willen worden en waarom?” Op deze manier open je de dialoog en kun je het wederzijdse begrip vergroten.

2. **Aan alle medisch specialisten:** Verklein de **generatieverschillen** door ook coassistenten actief te betrekken in persoonlijkere gesprekken. **Vraag** bijvoorbeeld naar hún voorkeur voor het aanspreken van medisch specialisten en hoe ze zelf aangesproken zouden willen worden. Ook jij kan het gesprek over **generatieverschillen** beginnen, bijvoorbeeld tijdens het introductiegesprek. Sta ervoor open en neem het initiatief.